

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

Remissvar Fi2017/04798/FPM

Ett tryggt och mer hållbart premiepensionssystem

Saco har beretts tillfälle att lämna synpunkter på regeringens promemoria – Ett tryggt och mer hållbart premiepensionssystem, Fi2017/04798/FPM.

Promemorians innehåll i korthet

Mot bakgrund av utvecklingen av och ett antal händelser relaterat till fondtorget föreslår regeringen ändringar i premiepensionssystemet som syftar till att skapa ett tryggt och mer hållbart system. Det inbegriper lagändringar i socialförsäkringsbalken, lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder) och lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler. Förslagen tar sin utgångspunkt i promemorian Pensionsmyndighetens promemoria "Stärkt konsumentskydd inom premiepensionen" (dnr Fi2016/04460/FPM) från mars 2017.

Förslagen innebär att Pensionsmyndighetens beslut att ingå avtal med fondförvaltare regleras. En fondförvaltare måste ansöka hos Pensionsmyndigheten om att få ingå avtal om att få erbjuda en eller flera fonder på fondtorget för premiepensionen samt uppfylla de särskilda krav som ställs för att avtal ska få tecknas. Det handlar bl a om krav på verksamhets- och avkastningshistorik, minsta tillåtna förvaltade kapital samt högsta andel av det totala fondkapitalet som förvaltas inom ramen för PPM. Regeringen ska få meddela föreskrifter som närmare preciserar dessa krav och villkor. Promemorian föreslår att en fondförvaltare ska ha minst 3 års avkastningshistorik samt att varje fond ska ha ett förvaltad kapital på minst 500 miljoner kronor samt att ha högst 50 procent av förvaltad kapital inom PPM. Dessutom tydliggörs att Pensionsmyndigheten ska ställa upp kompletterande avtalsvillkor om fondförvaltare och fondernas förvaltning. Vidare införs ett krav på att det för varje värdepappersfond på fondtorget ska lämnas den information som behövs för förstäelsen av fondens förvaltning med avseende på hållbarhet.

Anna Odhner
Utredare/Ombudsman
08-613 48 44
anna.odhner@saco.se

Saco
Box 2206
103 15 Stockholm
Besök: Lilla Nygatan 14
Tel växel: 08-613 48 00
Fax: 08-24 77 01
E-post: kansli@saco.se
www.saco.se

Plusgiro: 5 61 56-3
Bankgiro: 575-8933

Det föreslås också att det ska införas ett krav på pensionssparares egenhändiga undertecknande vid fondval och fondbyte samt att marknadsföring och försäljning av produkter på premiepensionsområdet inte ska få ske via telefon. Vidare ska Pensionsmyndigheten få ta ut en avgift från fondförvaltare för att täcka myndighetens kostnader för handläggning av ansökan och löpande granskning av fondförvaltare och fonder.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2018.

Sacos ställningstagande

Saco välkomnar att åtgärder nu vidtas för att ställa tydligare krav och skapa bättre kontroll över de fondförvaltare och de fonder som erbjuds inom Premiepensionssystemet på det s.k. fondtorget. Saco har under flera år pekat på behovet av tydligare krav och bättre kontroll, bl a 2013 i remissvaret till "Vägval för premiepensionen, Ds 2013:35" samt 2016 i remissvaret till "Fokus premiepension, SOU 2016:61".

Premiepensionen är en del av det lagstiftade allmänna pensionssystemet och därmed det svenska socialförsäkringssystemet. Premiepensionen bidrar till en större riskspridning och medför att dagens och morgondagens pensionärer kan få del av en högre avkastning och därmed högre pension, men som enskild medborgare måste man kunna lita på att systemet erbjuder bästa möjliga villkor och inte är föremål för missbruk eller olagliga aktiviteter. Nuvarande situation på fondtorget för PPM är ohållbar och bör åtgärdas.

Inom de kollektivavtalade tjänstepensionerna finns idag en relativt lång erfarenhet av att upphandla eller genom anslutningsförfarande hantera fondmarknader för förvaltning av pensioner, något som också lyfts fram i promemorian. Det har över tid successivt utvecklats för att erhålla goda villkor för de försäkrade samt säkerställa kvalitet och kontroll. Saco:s synpunkter och kommentarer i detta remissvar utgår i stor utsträckning från dessa erfarenheter.

Saco välkomnar att det regleras i lag att fondförvaltare ska ansöka om och ingå avtal med Pensionsmyndigheten för att få erbjuda fonder på fondtorget för premiepensionsmyndigheten samt att Pensionsmyndigheten beslutar om att ingå ett sådant avtal med fondförvaltare som uppfyller de krav och villkor som följer av lag och fondavtal. I promemorian föreslås förtydliganden i lag som möjliggör för Pensionsmyndigheten att säga upp avtal med fondförvaltare som över tid inte uppfyller kraven enligt lag eller uppställda villkor i fondavtalet.

Det ser Saco som en absolut nödvändighet för att kunna säkerställa tryggheten och kvalitén för pensionsspararna. På samma grund som Pensionsmyndigheten ska kunna avslå enskilda fonder i en ansökan om fondavtal från en fondförvaltare, bör Pensionsmyndigheten också ha möjlighet att utesluta enskilda fonder på fondtorget som i Pensionsmyndighetens granskning inte bedöms som lämpliga för fondtorget.

Utvecklingen på de finansiella marknaderna sker snabbt och nya instrument och produkter tillkommer och befintliga förändras. Det kan föranleda behov för Pensionsmyndigheten att kunna lägga till och justera villkoren i fondavtalen. Saco menar därför att det bör vara reglerat att Pensionsmyndigheten har möjlighet att säga upp gällande fondavtal med fondförvaltarna och erbjuda ny anslutning till nya villkor. Uppsägningstiden bör vara satt utifrån behovet att ge fondförvaltarna tillräcklig tid att ta ställning till om man fortsatt vill erbjuda fonder på fondtorget till de nya villkoren.

Saco välkomnar i stora delar promemorians förslag till att i lag och förordning fastställa nya och tydligare krav och villkor för fondförvaltare och fonder för att få delta på fondtorget. Saco saknar dock ett resonemang i promemorian om vilka avgifter som fondförvaltarna får ta ut per fond samt högsta tillåtna avgift utifrån fondkategori. Kapitalet i premiepensionssystemet förvaltas över en mycket lång tid och därmed är avgifternas storlek av central betydelse för hur väl kapitalet förräntas och i förlängningen storleken på den slutliga pensionen. Arbetsmarknadens parter har inom de kollektivavtalade pensionssystemen goda erfarenheter av att sätta tak på avgifterna och har visat att det går att sätta press på försäkringsgivarna när det gäller avgiftsuttaget. Det utgör också ett effektivt villkor för att rensa ut mindre seriösa aktörer från fondtorget.

Saco ställer sig dock tveksam till kravet på att högst 50 procent av kapitalet i en fond får förvaltas inom premiepensionssystemet. Det skulle kunna innebära att en fond som klarar villkoret initialt men som på grund av en positiv utveckling drar till sig fler fondsparare inom PPM, beläggs med köpstopp och individen som valt fonden tvingas välja något annat. Det anser Saco skulle vara olyckligt och svårt att motivera för den enskilde fondspararen. Eftersom totalt förvaltad kapital inom premiepensionssystemet i någon mening är givet finns också en risk att när fonder beläggs med köpstopp eller tas bort från fondtorget ökar insättningar till kvarvarande fonder som i sin tur då riskerar att överträda gränsen och beläggas med köpstopp och en dominoeffekt kan uppstå. Saco förespråkar därför skärpta tak för avgiftsuttag, i kombination med en effektivare tillsyn och kontroll, som ett mer effektivt villkor för konkurrenskraftiga fonder.

Saco kan tillstyrka promemorians förslag om att ett krav för att få vara aktör på fondtorget ska vara att fondförvaltaren/fonden lämnar information om respektive fonds förvaltning med avseende på hållbarhet i enlighet med regeringens proposition *Bättre förutsättningar för fondsparande och hållbara val* (2017/18:5). Likaså ska det av informationen framgå om fondförvaltaren inte beaktar hållbarhetsaspekter i sin förvaltning av en fond för att den enskilde ska kunna göra ett välgrundat val.

Saco tillstyrker promemorians förslag om förbud mot marknadsföring eller telefonförsäljning av produkter på premiepensionsområdet. Mot bakgrund av den stora omfattningen av telefonförsäljning och marknadsföring inom detta område, ibland under oegentliga former eller rent bedrägeri, menar Saco att fördelarna av ett förbud uppväger eventuella nackdelar för fondspararna. Saco ställer sig också positiv till att införa ett krav på egen namnteckning vid fondbyte via blankett, men ställer sig tveksam till att ta bort möjligheten att göra fondbyten med hjälp av e-legitimation. Det känns otidsenligt och onödigt krångligt för individen att endast kunna göra fondbyten via pappersblankett. I de fall det förekommer att aktörer använder sig av individens e-legitimation otillbörligen är det en olaglig handling och bör beivras utifrån dessa grunder.

Sveriges akademikers centralorganisation

Lena Granqvist

Anna Odhner